

A Study of the Internal Supervision Process of Educational Institutions under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 3

Hassanai Fodsungnern¹, Kitti Vongchavalitkul² and Somboon Tanya³

Faculty of Education, Vongchavalitkul University, Thailand

E-mail: hassanai_fod@vu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-1627-1460>

Email: kitti_von@vu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-5790-3325>

Email: Somboon_tan@vu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-7616-1464>

Received 17/01/2025

Revised 25/01/2025

Accepted 01/02/2025

Abstract

Background and Aims: Education is a crucial process in the development of individuals to become well-rounded and quality citizens contributing to the nation's development. Educational administration plays a significant role in ensuring that the objectives of education are achieved, particularly by organizing quality education. Educational supervision, therefore, becomes a key component in enhancing the effectiveness of teaching and learning. As a teacher in a school under the jurisdiction of the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 3, the researcher is interested in studying the internal supervision processes of schools within this jurisdiction. The aim is to promote more effective teaching practices among teachers. The ultimate goal is to provide school administrators with data to use as a guideline for planning, improving, and developing systematic internal supervision processes. This would lead to improvements in both the efficiency and effectiveness of teachers' instructional practices in the future. This research serves the following purposes: 1) The objectives of this research were: 1) to study the level of the internal supervision process in educational institutions under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 3 and 2) to compare the internal supervision process in these institutions, classified by different types and sizes of educational institutions

Methodology: The sample group used in this study consisted of 127 schools under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 3 during the 2024 academic year. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table. The participants included school administrators, heads of academic departments, and teachers responsible for internal supervision, comprising 127 school administrators, 127 heads of academic departments, and 127 teachers responsible for internal supervision, totaling 381 individuals. Stratified random sampling was employed to select the sample group. The respondents in this study were school administrators, heads of academic departments, and teachers responsible for internal supervision. Data were collected using a 5-point rating scale questionnaire designed to assess the internal supervision processes of schools under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 3. The index of item-objective congruence (IOC) ranged from 0.60 to 1.00, and the reliability coefficient was 0.954. The data were analyzed using statistical software to

calculate percentages, means, and standard deviations. Hypotheses were tested using an independent sample t-test.

Results: 1) The overall internal supervision process of schools under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 3 is rated at a high level. When considering individual aspects, all aspects are also rated at a high level. The aspect with the highest average score is the assessment of the current situation, problems, and needs, followed by supervision planning, the creation of supervision tools and materials, and evaluation and reporting. The aspect with the lowest average score is the implementation of supervision. 2) When analyzing the internal supervision process of schools under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 3 by school type and size, it was found that opportunity expansion schools have significantly higher levels of internal supervision processes than primary schools at the 0.05 significance level. Additionally, medium-sized and larger schools have significantly higher levels of internal supervision processes than small schools, also at the 0.05 significance level.

Conclusion: According to the survey, schools under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 3 have an overall successful internal supervision process, as evidenced by their highest scores in planning and situation evaluation. Implementation, however, scored the lowest. Compared to smaller and primary schools, the supervisory methods of larger and opportunity expansion schools were noticeably superior.

Keywords: Internal Supervision Process of Educational Institutions; School Administrators; Teachers

การศึกษากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

หัตสนันย์ ฝอดสูงเนิน¹, กิตติ วงษ์ชวลิตกุล² และสมบุรณ์ ตันยะ³

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ พร้อมเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศ การบริหารการศึกษาจึงเข้ามามีบทบาทที่ช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ได้ กล่าวคือจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้กระบวนการนิเทศการศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายให้ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาให้เป็นระบบที่ชัดเจน และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนรู้ของครูในอนาคต การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ที่จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาและขนาดของสถานศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย: กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ใน ปีการศึกษา 2567 จำนวน 127 แห่ง ที่ได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูรับผิดชอบงานนิเทศภายใน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 127 คน ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 127 คน และครูรับผิดชอบงานนิเทศภายใน 127 คน รวมทั้งสิ้น 381 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูรับผิดชอบงานนิเทศภายใน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าระหว่าง 0.60 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่น 0.954 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (independent sample t- test)

ผลการวิจัย : 1) กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ รองลงมา คือ การวางแผนการนิเทศ การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ และการประเมินผลและรายงาน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การปฏิบัติการนิเทศ กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาและขนาดของสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาขยายโอกาสมีกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษามากกว่าสถานศึกษาประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.05 และพบว่าสถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไปมีกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษามากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผล: จากการศึกษาพบว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 มีกระบวนการนิเทศภายในที่ประสบความสำเร็จโดยรวม เห็นได้จากคะแนนสูงสุดด้านการวางแผนและการประเมินสถานการณ์ แต่การนำไปปฏิบัติกลับได้คะแนนต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดเล็กและประถมศึกษา วิธีการนิเทศของโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขยายโอกาสจะเหนือกว่าอย่างเห็นได้ชัด

คำสำคัญ: กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา; ผู้บริหารสถานศึกษา; ครู

บทนำ

การศึกษามีเจตนารมณ์เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ และสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันจะนำไปสู่เสถียรภาพและความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 และฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562) สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ที่ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21” (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579) ฉะนั้นการจะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการบริหารการศึกษา ซึ่งถือเป็นกระบวนการหลักที่มีความสำคัญของผู้บริหาร ซึ่งมีหน้าที่กำหนดแบบแผนและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและมีคุณภาพ ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้บริหารและครูจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษา และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจำเป็นต้องใช้กระบวนการสำคัญ คือ กระบวนการนิเทศการศึกษา จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีขั้นตอนที่ชัดเจนควบคู่ไปกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน (สัมมา ธนินธย์, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 และฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562) ในหมวด 6 มาตรา 47 และกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 มาตรา 48 ยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 และฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562)

จากการศึกษารายงานผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในจากแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่ามีโรงเรียนหลายแห่งที่ระบบการนิเทศภายในไม่ชัดเจน ทำให้การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และยิ่งขาดการสนับสนุนให้มีการนิเทศภายในของสถานศึกษาดำเนินการอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายให้ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาให้เป็นระบบที่ชัดเจน และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนรู้ของครูในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาและขนาดของสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในจาก กรองทอง จิระเดชากุล (2550), ยุพิน ยืนยง (2553), กิติมา ปรีดีติลล (2553: 262), พศิน แดงจวง (2554), วิชา เล่าเรียนดี (2556), วิชชุดา เขียวชะอุ่ม (2561), สงัด อุทรานันท์ (2562), วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ และมารุต ทรรตนากรกุล (2562), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566), กลิคแมนและสเตเฟน (Glickman, 2001) และ โรนาร์ดและดาร์เชช (Ronald and Daresh, 2001) สรุปได้ว่า การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการกำกับติดตาม และควบคุมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ภายใต้ความร่วมมือของผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอันมีจุดประสงค์หลักในการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพส่งผลให้เกิดคุณภาพผู้เรียนที่พึงประสงค์ ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุน ให้คำแนะนำ และสร้างขวัญกำลังใจให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

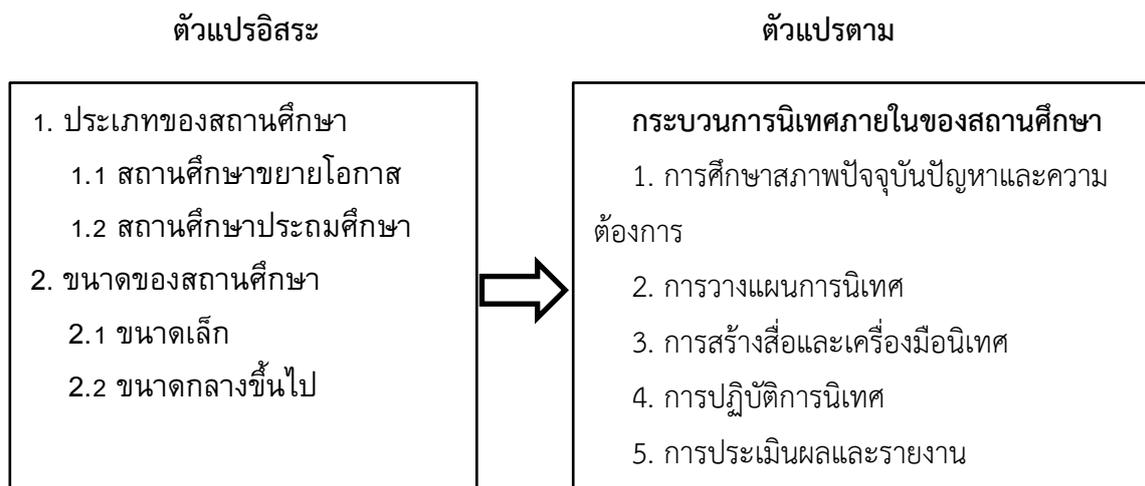
การนิเทศภายในนั้นมีความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เนื่องจากสถานการณ์โลกยุคใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นครูจึงต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ฉะนั้นการนิเทศภายใน จึงมีส่วนช่วยปรับปรุงงานต่าง ๆ ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายใน เป็นไปเพื่อการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และพัฒนาครูให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้วยวิธีการและกระบวนการต่าง ๆ การนิเทศภายในยังมุ่งเน้นการสร้างขวัญและกำลังใจ รวมถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้กับครู ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การรักษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษากระบวนการนิเทศภายใน ผู้วิจัยจึงได้สรุปตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) การปฏิบัติการณ์นิเทศ และ 5) การประเมินผลและรายงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศ 5) การประเมินผลและรายงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูรับผิดชอบงานนิเทศภายใน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 190 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ได้แก่ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 127 สถานศึกษา ที่ได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตาม ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน สมบูรณ์ ต้นยะ, 2566) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 127 คน ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 127 คน และครูรับผิดชอบงานนิเทศภายใน 127 คน รวมทั้งสิ้น 381 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามประเภทของสถานศึกษาและขนาดของสถานศึกษาแบบไม่เป็นสัดส่วน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด

1.3 ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูรับผิดชอบงานนิเทศภายใน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 127 คน ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 127 คน และครูรับผิดชอบงานนิเทศภายใน 127 คน รวมทั้งสิ้น 381 คน รายละเอียดตามตาราง 1

ตาราง 1 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แบบไม่เป็นสัดส่วนตามประเภทของสถานศึกษาและขนาดของสถานศึกษา

ประเภทของสถานศึกษา	ขนาด	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ผู้ให้ข้อมูล			รวม
				ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูหัวหน้าวิชาการศึกษา	ครูรับผิดชอบงานนิเทศภายใน	
สถานศึกษาขยายโอกาส	ขนาดเล็ก	4	4	4	4	4	12
	ขนาดกลาง	43	27	27	27	27	81
	ขนาดใหญ่	120	73	73	73	73	219
สถานศึกษาประถมศึกษา	ขนาดเล็ก	23	23	23	23	23	69
	ขนาดกลาง						
	ขนาดใหญ่						
รวม		190	127	127	127	127	381

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย ประเภทของสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 2 กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศ 5) การประเมินผลและรายงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยแบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.60–1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 0.954

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยในการหาค่าสถิติ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) จากนั้นนำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล

3.2 นำคำตอบของผู้ให้ข้อมูลแต่ละสถานศึกษามารวมกันหาค่าเฉลี่ยเป็นข้อมูลของสถานศึกษา

3.3 วิเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.4 เปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในจำแนกประเภทของสถานศึกษาและขนาดของสถานศึกษาที่ใช้สถิติทดสอบ (t-test) independent sample t-test

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติขั้นพื้นฐาน ทดสอบสมมติฐาน และวิธีการนำเสนอ ดังนี้

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตามสูตรค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ สถิติทดสอบ (t-test) independent sample t-test

ผลการวิจัย

การศึกษาระบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาและขนาดของสถานศึกษา ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของสถานศึกษาและขนาดของสถานศึกษา

สภาพทั่วไปของสถานศึกษา	จำนวน (สถานศึกษา)	ร้อยละ
ประเภทของสถานศึกษา		
สถานศึกษาขยายโอกาส	30	25.42
สถานศึกษาประถมศึกษา	88	74.58
รวม	118	100.00
ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	71	60.17
ขนาดกลางขึ้นไป	47	39.83
รวม	118	100.00

จากตาราง 2 พบว่า สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 118 แห่ง เมื่อจำแนกตามประเภทของสถานศึกษา สถานศึกษาขยายโอกาส มีจำนวน 30 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25.42 และสถานศึกษาประถมศึกษา จำนวน 88 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 74.58 เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ขนาดเล็กจำนวน 71 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 60.17 และขนาดกลางขึ้นไป จำนวน 47 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.83

ตอนที่ 2 ระดับกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน

ตาราง 3 ระดับกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวม

กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ	3.91	0.49	มาก	1
2. การวางแผนการนิเทศ	3.90	0.50	มาก	2
3. การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ	3.88	0.51	มาก	3
4. การปฏิบัติการนิเทศ	3.87	0.53	มาก	5
5. การประเมินผลและรายงาน	3.87	0.52	มาก	4
รวม	3.88	0.50	มาก	

จากตาราง 3 พบว่า กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.49) รองลงมา คือ การวางแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.50) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.50) และการประเมินผลและรายงาน ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.52) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การปฏิบัติการนิเทศ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.53)

1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการแต่งตั้งคณะดำเนินงานเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.54) รองลงมา คือ มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนและให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.65) และมีการประชุมดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.59) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.60)

2. ด้านการวางแผนการนิเทศ

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการศึกษานโยบาย เป้าหมาย และแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.60) และมีการจัดทำแผน/โครงการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการจัดทำปฏิทินงานนิเทศภายในที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.57)

3. ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ มีการประชุมผู้บริหารและครูเพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อ เครื่องมือสำหรับการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับผู้บริหารและครูเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ติดตามการนิเทศภายใน โดยจัดทำสื่อสำหรับการนิเทศภายใน ที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือการนิเทศภายใน เป็นต้น ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.59) และเปิดโอกาสให้ผู้บริหารและครู มีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.59) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการนำสื่อ เครื่องมือและวิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างจริงจัง ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.60)

4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ มีการประชุมชี้แจงผู้บริหารและครูในการดำเนินการนิเทศภายในและวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.60) รองลงมา คือ มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในและผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดในการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.61) และผู้ให้การนิเทศภายในปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.62) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทินการนิเทศและตรงวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.62)

5. ด้านการประเมินผลและรายงาน

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ มีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในที่ชัดเจนและเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.60) รองลงมา คือ มีการระดมความคิดเห็นจากผู้บริหารและครูในการวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.53) และมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.59) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในในแต่ละกิจกรรม ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.61)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามประเภทสถานศึกษา

ตาราง 4 การเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามประเภทสถานศึกษา

กระบวนการนิเทศภายในของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 3	ประเภทสถานศึกษา				t	p
	สถานศึกษา		สถานศึกษา			
	ขยายโอกาส (n=30)	ประถมศึกษา (n=88)				
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ	4.16	0.47	3.83	0.47	3.41*	0.00

กระบวนการนิเทศภายในของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 3	ประเภทสถานศึกษา				t	p
	สถานศึกษา ขยายโอกาส (n=30)		สถานศึกษา ประถมศึกษา (n=88)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
2) การวางแผนการนิเทศ	4.16	0.46	3.81	0.49	3.46*	0.00
3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ	4.14	0.51	3.79	0.48	3.39*	0.00
4) การปฏิบัติการนิเทศ						
5) การประเมินผลและรายงาน	4.17	0.50	3.78	0.51	3.74*	0.00
	4.13	0.53	3.78	0.48	3.36*	0.00
รวม	4.15	0.48	3.79	0.47	3.58*	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4 พบว่า การเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 สถานศึกษาขยายโอกาสสูงกว่าสถานศึกษาประถมศึกษา

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ตาราง 5 การเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

กระบวนการนิเทศภายในของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 3	ขนาดของสถานศึกษา				t	p
	ขนาดเล็ก (n=71)		ขนาดกลางขึ้นไป (n=47)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ	3.76	0.47	4.13	0.43	4.29*	0.00
2) การวางแผนการนิเทศ	3.75	0.49	4.11	0.45	4.09*	0.00
3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ	3.73	0.49	4.10	0.46	4.11*	0.00
4) การปฏิบัติการนิเทศ						
5) การประเมินผลและรายงาน	3.70	0.50	4.12	0.49	4.51*	0.00
	3.72	0.47	4.10	0.49	4.21*	0.00
รวม	3.73	0.47	4.11	0.45	4.37*	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 5 พบว่า การเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาข้อพบว่ากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 สถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไปสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

อภิปรายผล

จากการศึกษากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีความจำเป็นต้องดำเนินงานแผนส่งเสริมและพัฒนาระบบการนิเทศ การบริหารการศึกษา การจัดการเรียนการสอนและการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้มีการนิเทศภายในอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และจัดทำรายการผลการนิเทศภายในส่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัด ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารจึงตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษา โดยได้ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Collin (2003) ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศภายในและการประเมินผลครู เพื่อตรวจสอบผลการนิเทศภายในและการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ทำให้ทราบว่า การนิเทศภายในเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้ดีขึ้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น อันเป็นผลมาจากการให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ครูผู้สอน ดังนั้นการนิเทศภายในก็จะช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูให้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของจิตติมา วรณศรี (2557) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในเป็นกระบวนการสำคัญของการบริหารสถานศึกษา มีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ โดยการให้คำแนะนำในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครู เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผล นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ ติดตามดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแบบแผนที่กำหนด และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของธารทิพย์ ดำยศ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 พบว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพรนภา วัฒนน้อย (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ผลการศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของกวีวิทย์ ยางงาม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่ากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ ลำภา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

กาญจนบุรี เขต 1 พบว่า การนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการศึกษา
สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ รองลงมา คือ การวางแผนการนิเทศ ต่อมา คือ การสร้างสื่อและ
เครื่องมือนิเทศ ต่อมา คือการประเมินผลและรายงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การปฏิบัติการนิเทศ ใน
ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการที่ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดนั้นอาจเนื่องมาจาก ผู้บริหาร
สถานศึกษามีการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสถานศึกษา มีการศึกษานโยบาย
เป้าหมาย และจัดทำแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกันกับกลยุทธ์ในการยกระดับคุณภาพการศึกษา
สอดคล้องกับแนวคิดของวัชร เล่าเรียนดี (2556) ได้กล่าวว่า สภาพปัจจุบัน และความต้องการในการนิเทศ
คือการศึกษาความต้องการจำเป็น และปัญหา ก่อนเสนอโครงการนิเทศควรมีการร่วมมือกันศึกษาสภาพปัญหา
ต่าง ๆ เพื่อจัดลำดับความจำเป็นในการปรับปรุงและพัฒนาหรือจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการจัดการ
เรียนการสอนของครู แต่ละชั้น แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้สอบถามความต้องการและความสนใจในโครงการ
นิเทศและวิธีการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาภรณ์ พลรักษ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการ
ส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีการ
ปฏิบัติการนิเทศอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จริญญา ศรีชนะและคณะ (2563) ได้ศึกษา
เรื่องการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
ผลวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ปัญหาและความสำคัญของการในการจัดลำดับความสำคัญสภาพปัจจุบันปัญหา
และความต้องการของสถานศึกษา มีผลต่อการพัฒนาผลการปฏิบัติงานช่วยพัฒนาความสามารถของครูช่วยใน
การเลือก และปรับปรุงผลการปฏิบัติงานอันจะส่งผลให้สถานศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้
ของผู้เรียน

2. กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต
3 จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าสถานศึกษาขยายโอกาส มีกระบวนการ
นิเทศภายในของสถานศึกษามากกว่าสถานศึกษาประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้
เนื่องจากการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขยายโอกาสที่ครอบคลุมหลายระดับชั้นและหลากหลายวิชา ทำให้
จำเป็นต้องมีการติดตามและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ มีบุคลากรในสายวิชา
ต่างๆ ซึ่งต้องการการนิเทศที่เฉพาะเจาะจงเพื่อให้ครูแต่ละคนสามารถพัฒนาตนเองและสอนอย่างมี
ประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาขยายโอกาสต้องนำกระบวนการนิเทศภายในมาเป็นเครื่องมือสำคัญใน
การสร้างความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการ
สอนในทุกระดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของจริญญาภรณ์ เรืองเสน (2561) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศ
ภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต
2 โดยภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน
สถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 คือ
ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ กำกับขั้นตอนใน
กระบวนการนิเทศให้เป็นไปตามแผนงาน ผู้นิเทศให้คำปรึกษาพร้อมแก้ปัญหาโดยใช้เทคนิคและวิธีการที่
หลากหลาย สนับสนุนบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของสายวิ

นิตย ดวงสนาม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าสถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไปมีกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษามากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไปมีจำนวนบุคลากร และงบประมาณมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยสถานศึกษาขนาดเล็กนั้น มีจำนวนบุคลากรน้อย ขาดบุคลากรที่จะทำการนิเทศภายใน หรือผู้นิเทศมีงานที่รับผิดชอบมาก ไม่มีเวลาในการนิเทศ การนิเทศไม่มีความต่อเนื่อง และด้านงบประมาณที่มีจำนวนจำกัด ดังนั้นสถานศึกษาขนาดเล็กจึงได้รับงบประมาณน้อย และไม่เพียงพอ ที่จะนำมาสนับสนุนการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในด้านต่างๆให้มีประสิทธิภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิกันต์ พันธุ์โนราช (2561) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายปิ่นมาลา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายปิ่นมาลา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของวันสุไลมาน แวสุหลง (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี พบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลางผู้บริหารมีการรับรู้ต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การวางแผนการนิเทศ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการจัดทำปฏิทินงานนิเทศภายในที่ชัดเจน จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ สนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายของการนิเทศภายในได้สำเร็จ ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้าใจแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในได้ชัดเจน

1.2 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ สถานศึกษาควรนำสื่อเครื่องมือและวิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างจริงจัง เพื่อให้การนิเทศภายในเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความซับซ้อนของการดำเนินงาน การนำเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ช่วยวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางแก้ไขได้ตรงจุด

1.3 การปฏิบัติการนิเทศ สถานศึกษาควรมีการดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทินการนิเทศและตรงวัตถุประสงค์ที่วางไว้

1.4 การประเมินผลและรายงาน สถานศึกษาควรมีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในในแต่ละกิจกรรม เพื่อนำข้อมูลมาช่วยในการตัดสินใจ ปรับปรุง หรือพัฒนากิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางแผนไว้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

2.2 ควรมีการศึกษาบทบาทการนิเทศภายในและแนวทางการส่งเสริมบทบาทการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กรองทอง จิระเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- กิตติมา ปรีดีดิถก. (2553). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษรพาพัฒนาการพิมพ์.
- จริยา ศรีชนะ. (2563). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- จริยาภรณ์ เรืองเสน. (2561). *แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- จิตติมา วรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- ธารทิพย์ ด้ายศ. (2561). *การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3*. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- ประภาภรณ์ พลรักษ์. (2560). *แนวทางการส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- พรนภา วัฒนอย. (2564). *กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- พศิน แดงจวง. (2554). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ดวงกลมพัลลภลิขิต.
- ภิชาวิษณุ ยางงาม. (2564). *กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3*. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- มารุต ทรรตนากรกุล. (2562). *ปัจจัยเชิงสาเหตุของการนิเทศที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูที่สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโครงการโรงเรียนประชารัฐ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ยุพิน ยืนยง. (2553). *การพัฒนาแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครู เขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ และมารุต ทรรตนากรกุล. (2562). *หลักการนิเทศการศึกษา*. ขอนแก่น : พรศิวการพิมพ์.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ชการพัฒนาวิชาชีพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 12) นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วันสุไลมาน แวสุหลง. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- วิชชุดา เขียวชะอุ่ม. (2561). *การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ศศิกานต์ พันธุ์โนราช. (2561). *สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายปิ่นมาลา จังหวัดสระแก้วสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สงัด อุทรานันท์. (2562). *การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : มิตรสยาม.
- สมบูรณ์ ต้นยะ. (2566). *วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา*. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สัมมา ธนธัญ. (2560). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- สายวินิตย์ ดวงสนาม. (2561). *การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *แนวทางการนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- โสภณ ลำเภา. (2565). *แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1*. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 10(40), 225-234.
- Collin, J. J. (2003). Modern and Postmodern Teacher Supervision and Evaluation: Perception of Secondary School Principals and Teachers. *Dissertation Abstracts International*, 64(1), 33-A, July.
- Glickman, C. D. (2001). *Supervision of Instruction: A Developmental Approach*. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Ronald, L. C., & Daresh, J.C. (2001). *The School Administrator Internship Handbook*. California: Corwin Press.